

Крепост Овеч

Кръстопът във времето

Овеч е каменна крепост, разположена на величественото плато източно от гр.Провадия, познато под името Калето.

Прекрасното разположение на платото във форма на кораб вероятно е било забелязано още от траките. През втората половина на III век крепостта възниква като **късноримско укрепително селище**, когато зачестяват набезите от север към Римската империя, под **името Проват - в превод „теснина”, „пролом”**. Така селището се развива до средата на VII век, след което за няколко столетия според археологическите данни престава да съществува до X век. По-късно българите наричат **крепостта Овеч**, но в историческите хроники от XII век се среща и **под името Бурфанто**. След като през 1388г. е завладяна от османските нашественици получава **името Таш хисар** (Каменна крепост). През годините Овеч е населяван от траки , римляни, византийци, славяни, българи, турци.

Уникалните природни дадености правят крепостта трудно превземаема. Скален венец с височина от 11 до 25 метра опасва цялата площ на крепостта. Независимо от това яки крепостни стени се издигали в северната част, където е главната порта на твърдината. Тя е свързана със съседното плато, наречено **Табиите (укрепление) с уникално мостово съоръжение, дълго 160 метра**. Над изкуствено прокопан провак с дължина 8 м и дълбочина 5 м бил изграден **подвижен мост**, защитаван от правоъгълна кула. Изсечен в скалата път, засводен на повече от 10 метра, води навътре в крепостта.

Овеч вероятно е съществувал и през **Първата българска държава**, но засега няма достатъчно основания за това, освен намерените 2 надписа на хан Омуртаг за времето на неговите походи срещу франките и маджарите, където загиват споменатите в надписа военачалници.

Истинският **разцвет на крепост Овеч е през XII-XIV век**, когато тя се обособява като един от най-големите административни, духовни и военни центрове по време на **Втората българска държава**. Крепостта е във владенията на **брата на цар Асен I - Петър**. По това време е и **седалище на митрополия**. Това се доказва от една каменна матрица за печати, открита при археологически проучвания на крепостта с надпис „митрополит“ на нея.

Има сведения, че крепостта е свързана с имената на още двама български царе - **Калоян**, който я обитавал преди похода си към Варна, и **Ивайло**. Според известни български историци Ивайло е един от градоначалниците на крепостта и оттук предприема отбранителни боеве срещу татарските набези и похода си към Търновград.

През 1366г. в Овеч са затворени по нареждане на цар Иван Александър **трима от рицарите на граф Амедей VI Савойски**, между които и маршалът на Бургундия Гвидо ди Понтарлиер. Те били пленени от войските на Овеч, взели участие в боевете при Галата.

През 1388 год. започва войната на султан Мурад с цар Иван Шишман. Овеч е **завладяна от войската на Али паша чрез измама.** Крепостта получава името Таш хисар. За това време са запазени легенди, които местното население съхранява и до днес.

Овеч става център на първото антиосманско въстание в Европа, начело с Фружин- син на Иван Шишман, през 1408-1413год. То обхваща и градовете Мадара, Овчага, Айтос. **През 1413г. Муса, син на Баязид, отново превзема крепостта и жестоко се разправя с въстаналото население.**

Войските на **полско-унгарския крал Владислав III Ягело Варненчик** и влашкия воевода **Януш Хуняди** **нападат крепостта през 1444г. и я унищожават до основи.** След битката при Варна турците отново се настаняват в крепостта, но запазват малък военен гарнизон. **Твърдината започва да губи своето предназначение към XVI-XVII в. Градът се заселва в дефилето на река Провадийска, където е и днес.**

В крепостта са запазени основите на **три средновековни църкви**, най-голямата от които е митрополитска-трикорабна едноабсидна. Вероятно в нея е изнасял своите литургии самият Овечки митрополит. Архитектурата и на трите църкви е била от т.нар. Несебърски тип - редуване на ред добре одялани камъни с няколко реда тухли, като по този начин се е получавал много красив и разчупен вид на фасадите. Вътрешните стени на митрополитската църква са били изрисувани със стенописи. В църквата и около нея в скалите са изсечени общо десет гроба, покрити с каменни плочи. Върху намерените в гробовете **златен и сребърен пръстени** има изображение на **орел - гербът на крепостта.**

Ясно личат **три входа на крепостта (от север, изток и запад)**, на два от които са възстановени отбранителните кули. В централната площадна част при археологически проучвания са разкрити останки от жилищни и търговски помещения, оформени в квартал по времето на Второто българско царство. В скалата ясно личат **улични коловози, 13 щерни (съоръжения) за съхранение на зърнени храни и събиране на дъждовна и снежна вода.** По източния скален венец на Калето са изсечени множество помещения, доизградени с дървен материал. Вероятно някои от тях са служили за жилища на гарнизона, а други за работилници, складове и т.н. Крепостта е имала добра водоснабдителна система, към която се включва и **кладенец с дълбочина 79 м.** Той е изсечен в скалата и има цилиндрична форма. Прорязва цялата скала, докато стигне до водоносен пласт. Дъното на кладенеца е било укрепено с дървени греди. В него са намерени два надписа със славянски имена, част от плоча с интересен орнамент, различна керамика, гюллета от руско-турската война (1828-1829г.). **Подобен кладенец не е намиран на друго място в България.** В течение на годините кладенецът постепенно е запълнен с камъни до 23,70м. През лятото на 2004г. той отново е почистен, като се стига до дъното му.

На скалния венец **на платото Табиите** са открити 30 раннохристиянски скални гробници - 27 по скалния венец над Добринския дол и 3 откъм Провадия. Населението ги нарича **Калугерските дупки.** Те са изкуствено издълбани гробници, които са ориентирани в посока изток-запад и са разположени в няколко групи, на малко разстояние една от друга. Състоят се от предверие и камера, в която са полагани телата на починалите. Предверието винаги е с четириъгълна форма, а камерите са четириъгълници или многоъгълници. Калугерските дупки са датирани от втората половина на IV в. и първата половина на Vв.

Археологическите проучвания на Провадийската крепост продължават близо половин век. Изяснени са много въпроси. Твърдината обаче продължава да пази още тайни. Вероятно в следващите години част от тях ще станат достояние на обществеността.

След частична реставрация, през последните няколко години Овеч се оформи като една от най-интересните туристически дестинации в района. Крепостта е лесно достъпна от Провадия. До нея може да се стигне **от източната страна** по шосе и макадамов път, който достига до подножието на платото, след което по автентични каменни стъпала за десетина минути може да се стигне до горе. **Друг вариант за достъп е от запад** - по живописна пътека откъм града и после по **вита метална стълба със 111 стъпала**.

Крепост Овеч е недвижим паметник на културата от **национално значение**.

Цени:

∞ Вход за възрастни:	4 лв.
∞ за учаци и пенсионери:	2 лв.
∞ за деца до 7 г. и хора с увреждания:	безплатно
∞ за групи над 20 човека:	20 % отстъпка

Достъпът до крепост Овеч и местност Табиите за жители на община Провадия е безплатен.

Допълнителни услуги:

∞ беседа на крепост Овеч:	10 лв.
∞ екскурзовод за групи:	5 лв.
∞ водач по маршрут - екопътека:	10 лв.

За повече информация:

Туристически информационен център –GSM 0882 795 380
e-mail: tic_provadia@abv.bg

